

Driftsplan for utmarka i Vingelen

2022-2026

Foto: Jannika Grimbe

Innhold

VEDLEGGSLISTE:	3
PLANPROSESSEN	4
BAKGRUNN OG ORGANISERING	4
HOVEDMÅL	5
PRIORITERING AV TILGANG TIL LAGENES PRODUKTER	5
MÅL FOR FORVALTNING AV VILT OG JAKT	7
ELG	7
HJORT	7
RÅDYR	7
REIN	8
RYPE	8
ANNET SMÅVILT	8
PREDATORER	8
MÅL FOR FORVALTNING AV FISKEBESTANDER OG FISKE	9
MÅL FOR FORVALTNING AV HYTTER	9
MÅL FOR FORVALTNING AV VEIER	9

Vedleggsliste:

1. Vedtekter Vingelen Sameie
2. Vedtekter Vingelen Utmarkslag
3. Årshjul
4. Handlingsplaner for:
 - a) Administrasjonen
 - b) Vei
 - c) Hytter
 - d) Fisk
 - e) Jakt
5. Forvaltningsprinsipper for rype
6. Instruksjoner for:
 - a) Jakt og fiske
 - b) Utmarksoppsyn
 - c) Klagebehandling og kommunikasjon
 - d) Tillitsvalgte i sameiet (under utarbeidelse)
 - e) Tillitsvalgte i utmarkslag (under utarbeidelse)
 - f) Felles valgkomité

Kart

- K1 Yttergrenser for Vingelen sogn
- K2 Veier
- K3 Rype- og skogsfuglfelt
- K4 Elg- og hjortefelt innenbygds
- K5 Hjortefelt utenbygds
- K6 Harefelt
- K7 Rådyrfelt
- K8 Åpne buer, hytter til leie og fiskevann

Alle vedlegg revideres årlig. Nye dokumenter og kart kan legges til etter behov med vedtak i årsmøter for Vingelen Utmarkslag og Vingelen Sameie.

Planprosessen

Sameiet Vingelen Utmarkslag (utmarkslaget) og Vingelen Sameie (sameiet) har utarbeidet denne utmarksplanen i fellesskap. Arbeidet med den første utgaven av planen foregikk fra 2012 til årsmøtene i 2013, med påfølgende revisjon i 2018. Gjeldende plan ble revidert høsten 2021.

Prosessen med å revidere driftsplanen har bestått av:

- Møter i hvert enkelt utvalg (jaktutvalg, hytte- og fiskeutvalg, veiutvalg)
- Separate og felles styremøter i utmarkslaget og sameiet
- Tre åpne Eiermøter hvor ulike tema har vært drøftet (oktober/november 2021)
- Mulighet for medlemmer å komme med innspill
- Behandling i ekstraordinært årsmøte 14. desember 2021

Bakgrunn og organisering

Utmarka i Vingelen sogn består av to ulike eiendomstyper - utskiftet grunn som utgjør hoveddelen av arealene under tregrensa, og sameiegrunn som omfatter arealene over tregrensa og noen enkeltteiger nede i bygda og i setertraktene.

Både sameiet og utmarkslaget er registrerte som tingsrettslige sameier i Brønnøysundregistrene. Beiteressursene i Vingelen styres av flere havnelag etablert av Tolga Storskiftekommisjon i 1954.

Sameiegrunnen ligger til 103 eiendommer i Vingelen. Sameiet ble organisert etter et kompromissforslag som samtlige sameiere skrev under på i etterkant av konstituerende årsmøte i 2001. Overenskomsten fastsatte andelsgrunnlaget for alle sameierne og fastsatte vedtekter for sameiet (vedlegg 1). Sameiet forvalter rypejakt, reinsjakt, hytter og fiske.

Utmarkslaget er en videreføring av det utmarkslaget som ble etablert i 1976, men hvor det aldri ble 100 % tilslutning til laget. Etter jordskiftedommen i 2011 ble grunneierne til de eneeide arealene organisert i utmarkslaget, og i henhold til vedtektene (§ 4) er alle grunneiere med et areal over 100 da. innenfor lagets område med i laget (vedlegg 2). Laget har i dag ansvar for jakt av elg, hjort, skogsfugl, hare og bever, samt veger. Vegene har et eget andelsgrunnlag som følger som vedlegg til Vingelen utmarkslags vedtekter. Vegene skal være økonomisk selvfinansierende. Vingelen Utmarkslag og Vingelen Sameie har 15 % av andelene hver i vegene.

Som grunnlag for aktivitet og drift for lagene brukes et årshjul som beskriver årlige, gjentakende oppgaver fordelt på styrer, utvalg, sekretær, oppsyn og regnskap (vedlegg 3). I tillegg har hvert utvalg og hovedstyrene årlige handlingsplaner som oppdateres hvert årsmøte med spesifikke oppgaver/prosjekter som skal gjennomføres (vedlegg 4).

Etter avtale forvaltes all fuglejakt på rypefeltene av sameiet, her følges forvaltningsprinsippene for rype (vedlegg 5). Rypefeltene ligger på både utmarkslagets og sameiets arealer og 22 % av bruttoinntekter fra rypejakta tilfaller Vingelen Utmarkslag. Reinsjakta forvaltes av sameiet. All annen storvilt- og småviltjakt forvaltes av utmarkslaget (vedlegg 6a).

Både sameiet og utmarkslaget kjøper sekretærtjenester lokalt. Omfanget av tjenestekjøpet vil variere etter behov, men det tas sikte på økt kjøp av tjenester i denne driftsplanperioden sammenliknet med den forrige. Formålet med det er å redusere arbeidsmengden til styremedlemmene når det gjelder rutinemessige, praktiske oppgaver. Styrer og utvalg skal i større grad konsentrere seg om den styrende funksjonen, herunder å jobbe langsiktig og fatte gode vedtak. Sekretær har bl.a. hatt ansvaret for jaksalg og rapportering, telefontjeneste, kommunikasjon til medlemmer og kunder samt arkivering og diverse sekretariatsoppgaver. Dette videreføres, men i tillegg er det aktuelt at sekretær tar en større del av koordineringen av praktiske

oppgaver som skal utføres, samt har en mer aktiv rolle med oppfølging av årshjulet overfor de ulike aktørene som her har et ansvar.

Utmarkslaget og sameiet har tidligere hatt ansatt oppsyn i deltidsstilling på inntil 350 timer pr. år. I 2021 ble oppsynstjenester kjøpt av Rådhuset Vingelen, som hadde engasjert en oppsynsmann, i tillegg ble det kjøpt timer av enkeltpersonforetak. Hvordan oppsynstjenesten organiseres fremover, avgjøres av styrene og beskrives gjennom oppsynsinstruks og oppdragsavtale/ansettelsesavtale. Aktuelle oppgaver for oppsynet er kontroll av jakt, fiske og bompenger, enkelt veivedlikehold, hyttevedlikehold og andre oppgaver som utmarkslaget eller sameiet har behov for.

Lagene har egne instruks for kommunikasjon og klagebehandling (vedlegg 6c), instruks for valgkomiteen (vedlegg 6f) og instruks for tillitsvalgte (under utarbeidelse).

Hovedmål

- Vingelen Utmarkslag og Vingelen Sameie skal være en drivende kraft for en bærekraftig utnyttelse av ressursgrunnet i bygda som på en åpen og redelig måte stimulerer og samler medlemmene på tvers av interesseomsetninger og næringsinteresser. Ressursgrunnet er skapt av jordbrukets og beitenæringas aktivitet og skal hensyntas særskilt.
- Lagene skal søke en høy verdiskaping tuftet på det ressursgrunnet lagene disponerer og samtidig bevare det biologiske mangfoldet og ressurspotensialet på lang sikt. Arbeidet skal balansere hensynet til behovene både i landbruket og utmarksforvaltningen.
- Lagene skal være ledende i utviklingen av utmarksprodukter og legge til rette for et mangfold av tilbud til beste for grunneiere, rettighetshavere, lokalbefolkningen ellers og allmennheten i vid forstand.
- Lagene skal arbeide for å øke kvaliteten på tjenestene og produktene lagene leverer, og for å øke den totale verdiskapingen i lokalsamfunnet. Verdiskapingen skal ikke begrenses til aktiviteten i de enkelte lagene, men favne også andre i bygda som selger varer og tjenester.
- Ved kjøp av tjenester skal lokale tilbydere foretrekkes såfremt de er konkurransedyktige på kvalitet og pris.
- For å sikre rekruttering til å bruke og utvikle utmarka i Vingelen skal det satses på tiltak for å gjøre produktene attraktive for ungdom og gjøre denne målgruppen kjent i utmarka.

Prioritering av tilgang til lagenes produkter

Definisjoner:

Rettighetshaver

Den(de) som står oppført som hjemmelshaver(e) for vedkommende eiendom. Hvis ikke rettighetshaver selv benytter jaktretten kan følgende disponere den: Den som har stått oppført som hjemmelshaver for vedkommende eiendom (der eiendommen er overdratt konsesjonsfritt i nær familie og der tidligere hjemmelshaver fortsatt bor i bygda), husstandsmedlemmer som bor på gården og andre innenbygdsboende barn. Det er kun én jaktrett per eiendom, kun én person kan jakte som grunneier til grunneierpris/kvote. Dette betyr at jaktretten ikke kan fordeles på flere personer.

Innenbygdsboende

Alle med folkeregistrert adresse innenfor Vingelen sogn på søknadstidspunktet.

Utenbygdsboende

Alle som ikke regnes som innenbygdsboende eller rettighetshavere.

Ungdom

Alle fra og med det året du fyller 14 til og med det året du fyller 20 år.

Kårfolk

Regnes som innenbygdsboende.

Opplæringsjeger på småviltjakt

Alle fra det året de fyller 14 år og frem til fylte 16 år. Skal ha foreldres samtykke. Kan gå med egen borse sammen med ledsager. I tilfeller med kvotebegrensning, går det vilt som evt. felles av opplæringsjeger på felles kvote med ledsager. Opplæringsjeger trenger ikke bestått jegerprøve. Opplæringsjeger skal ha gyldig jaktkort, men skal ikke betale for det. For utenbygdsboende opplæringsjeger kreves særskilt godkjenning, etter søknad.

Opplæringsjeger på storviltjakt

Alle fra og med det året de fyller 16 og frem til fylte 18 år. Kan jakte med eget våpen under forsvarlig tilsyn av erfaren jeger som har fylt 20 år. Opplæringsjegeren skal ha foreldre/foresattes samtykke, bestått jegerprøven og bestått storviltprøve. Det er ikke nødvendig å løse jegeravgift. For utenbygdsboende opplæringsjeger kreves særskilt godkjenning, etter søknad.

Ledsager til opplæringsjeger

Ledsager ved småviltjakt skal løse jaktkort. For både småvilt og storviltjakt må ledsager være over 20 år, ha drevet med jakt og betalt jegeravgift i minst tre år og ha mulighet til å instruere opplæringsjegeren under jakta. Ledsageren skal være godkjent av jaktutvalget og/eller sameiet, avhengig av hva slags jakt som skal utøves.

Prioritering

Det er viktig at det for alle produkter tenkes balanse mellom maksimal økonomisk utnyttelse, en bærekraftig ressursforvaltning og tilbud til innenbygdsboende og allmennheten. Tilgangen til lagenes produkter skal prioriteres etter følgende rekkefølge:

1 Rettighetshavere

2 Innenbygdsboende, der ungdom har førsteprioritet. Folkeregistrert adresse på søknadstidspunktet gjelder.

3 Pakkesalg og salg prioritert av rettighetshaver (gjelder rypekort). Det etterfølgende foreslås som en prøveordning for 2 år, med muligheter for styret til å gjøre justeringer etter 1 år. Etter 2 år legges en evaluering frem for årsmøtet: Alle rettighetshavere (sameiere) stiller likt, og kan søke om maksimum 6 jegerdøgn enten tilknyttet eget overnattingstilbud eller kort til navngitt(e) jeger(e) som en ønsker skal få tildelt kort (eksempelvis slektning, venn, hytteeier e.l.). Søknadsfrist 1. feb.

4 Pakkesalg av jakt utover det som er nevnt i punkt 3.

5 Annet

Tilbudene kan deles i tre kategorier:

1. Eksklusive produkter med sikte på høyest mulig økonomisk avkastning innenfor de rammer som må settes for en langsiktig forsvarlig forvaltning

2. Tilbud til innenbygdsboende, enten de er grunneiere eller ikke. Her skal det legges vekt på å skape et godt tilbud til en riktig pris, som skaper inntekter for grunneierne samtidig med at det skal gis noen fordeler ved å bo i bygda.

3. Tilbud til allmennheten. Her vil de samme produkter som for innenbygdsboende ligge. Tilbud til allmennheten vil være gjestejegerordninger på elg- og hjortejakt, et begrenset korttilbud på rådyr og småvilt, som primært selges som pakker, fiske i alle vann som er med på kortordningen og

tilgang til alle hyttene. Fokuset på inntekter vil være noe høyere i denne kategorien enn for innenbygdsboende.

Mål for forvaltning av vilt og jakt

Forvaltningen skal på dette området sikre en bærekraftig og høy biologisk og økonomisk avkastning av jaktbare viltarter uten at det oppstår uakseptable skadevirkninger i forhold til vegetasjonstyper, skog og innmark.

Elg

- Utmarkslaget er aktivt medlem i Nord Østerdal elgregion og slutter seg til elgregionens bestandsplan.
- Det skal jobbes aktivt med å påvirke beslutningene i elgregionen etter kriteriene som utmarkslaget bestemmer gjennom årsmøtet.
- Utmarkslaget skal legge til rette for høyest mulig fellingsprosent.
- Elgstammen skal stå i forhold til beitegrunnet.
- Elgstammen skal være tilpasset beiteressurser, skogbruk, trafikk og andre samfunnsinteresser. En skal sikre at beitegrunnet ikke overstiger en beitegrad på 2,0 i de hardeste belastede vinterbeiteområdene.
- Det skal jobbes for å få et bedre tallgrunnlag for faktisk bestand (telling).
- Ekstra verdiskaping skal skje gjennom gjestejegerordningen.
- Dagens system med feltinndeling (9 felt) og betaling av markedspris for elgjakta videreføres.

Hjort

- Hjortestammen skal forvaltes i en felles bestandsplan for Tolga og Tynset kommuner.
- Bestanden skal holdes på et akseptabelt nivå ut fra beiteskader på innmark og skog.
- For å stimulere til økt hjortejakt kan man redusere priser på kalv, ungdyr og hind.
- Utvidede jakttider kan utnyttes for å beskatte hjort som fortrinnsvis belaster vinterbeitet i våre områder.
- Det kan selges et begrenset antall kort til utenbygds når kvoten tillater det.

Rådyr

- Opprettholde en bærekraftig bestand som gir grunnlag for jakt.
- Stimulere/oppfordre til sparing av produksjonsdyr.
- For å sikre ungdom tilgang til jakt skal innenbygds ungdom prioriteres ved lave kvoter. Det kan også benyttes reduserte priser.
- Begrensninger antall kort pr jeger kan settes ved lav bestand/lave kvoter.
- Det kan selges et begrenset antall kort til utenbygds når kvoten tillater det.

Rein

- Bidra til at målsettinger fastsatt i den til enhver tid gjeldende bestandsplan for Forollhogna Villreinvald nås.
 - Dette er målsettinger som går på arealforvaltning, bestandsstørrelse og struktur, fellingsprosent, human jakt, stabilisering av slaktevekter, informasjon og holdningsskapende arbeid og næringsutvikling.
- 10 % av kvoten settes av til innenbygdsboende, inkl. ungdom.
- Arbeide for gode og hensiktsmessige overgangsavtaler som balanserer hensynet mellom høy fellingsprosent og human, attraktiv jakt.

Rype

- Opprettholde bestandene på et nivå som er optimalt i forhold til inntektsmuligheter på kort og lang sikt.
- Oppnå full markedspris når nye 5 års kontrakter skal inngås, dette sett i en langsiktig og bærekraftig perspektiv.
- Forbedre informasjon og kortsalg på en måte som gir høyest mulig økonomisk utbytte og samtidig god jegertilfredshet.

Annet småvilt

- For harejakt videreføres dagens ordning med utleiefelt da den gir en forutsigbar inntekt.
- Vurdere kortsalg fram til neste anbudsrunde på harefelt som ikke blir leid ut eller sagt opp.
- Legge til rette for salg av kort og/eller pakkøløsninger for skogsfugl.

Predatorer

- Søke å holde bestanden av predatorer på et akseptabelt/fornuftig nivå da dette har betydning for den salgbare småviltbestanden.
- Lagene skal i samarbeid utarbeide plan for predatorbekjempelse med kost/nytte vurdering.
- Kostnadene i forbindelse med bekjempelse av predatorer fordeles mellom utmarkslaget og sameiet i forhold til antatt nytteverdi.
- Det innføres predatorkort (utenbygds) for alt jaktbart små-rovvilt. Det er jegers ansvar å overholde nasjonale jakttider. Det innføres også predatorkort på villsvin, samt ulv og jerv (for de to sistnevnte forutsettes lisensjakt og at jeger løser personlig lisens).

Mål for forvaltning av fiskebestander og fiske

- Sikre en høy biologisk og økonomisk avkastning av de stede egne fiskeressursene i området uten at det oppstår over- eller underbeskatning av bestandene eller uønsket introduksjon av nye arter.
- Arbeide for å utvide deltakelsen i fiskekortordningen for flere private vann.
- Videreutvikle tilbudene om kombinert overnatting/fiske.
- Etablere minimum ett fluefiskevann i løpet av perioden.
- Øke rekruttering av fiskere.
- Innføre gratis fiskekort opptil 20 år.
- Ta initiativ til en ungdomsaktivitet pr år, for eksempel opplæring i fiske, en dag for isfiske.
- Øke innsatsen i å hindre spredning av ørekyte og redusere bestanden der dette er mulig.
- Videreføre Fishspot.

Mål for forvaltning av hytter

- Ordinær drift av hyttene skal gå i balanse.
- Legge til rette for økt bruk av hyttene bl.a. ved å gjøre hyttene ved Koversjøen, Bjønntønnan og Gjersjøen bookbare fra vinterferie til oktober.
- Øke verdiskaping ved pakkøløsninger.

Mål for forvaltning av veier

- Veistandard opprettholdes på dagens nivå og skal følge behov og utvikling for brukerne.
- Opprettholde tilbud om vinterbrøyting på dagens nivå.
- Sikre grusressurser til vegnett og medlemmer.
- Opprettholde økonomisk buffer i balansen på kr 300.000 - 700.000. Dersom denne brukes i forbindelse med store uforutsette hendelser skal det i løpet av to år være opparbeidet til minstebeløp.
- Ordningen med at hver vei skal ha en rodemann videreføres.

